

μένο σπίτι 'ετήν πατρίδα, τὸν ἀγριεύμένο κόσμο 'ετα-
ξένα, τὰ κυρφά δάκρυα, ἔπειτα τὴν ὑπομονὴ καὶ
τὴν ἐλπίδα σαν συνεθίσουμε, μὲ ἔνα βαθὺ βαθὺ ἀνα-
στεναγμὸ ποῦ καὶ ποῦ, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα «γιτέρια»
τῆς ξενιτεῖας. «Ολα τοῦτα τὰ φανταζόμαστε μέσα
'ε τὰ δωδεκα χρόνια, ποῦ τ' ἀναφέρει ὁ ποιητὴς γιὰ
νὰ μᾶς παραστήσῃ ζωηρότερα τὸ τί συνέβαινε ὕστε-
ρα. Κ' ἔχαφνα μᾶς ξετυλίγει τῇ θλιβερῇ διήγησί
του μὲ μιὰ γληγοράδα σὰν αστραπή. «Καράβια δὲν
τὸν ἴδανε, ναῦτες δὲν τὸν ἔξερουν!» Πάξι τὸ παιδί!
πᾶνε οἱ ὄρκοι! Ξεχαστήκανε ὅλα, ρώτα ἡ μάννα, ρώ-
τοῦν τάδερφια, κανένας, δὲν τὸν εἶδε μηδὲ τὸν ἄ-
κουσε! Μέσ' 'ε τὸ ἔρημο σπίτι λυσόνουν ὅλοι ἀπ' τὸν
καῦμὸ καὶ μυρολογοῦνε νύχτα καὶ μέρα, γιατὶ ἔνας
τέτοιος καῦμὸς δὲν εἶνε θάνατος ποῦ ξεχγίεται, εἶνε
χειρότερο ἀπὸ θάνατος. Στὰ «μακρύν τα ξένα» ὅ-
μως βγαίνουν 'ετη μέση καινούργιες χαρὲς καὶ ἀγά-
πες, ποῦ σὰν Σειρῆνες μαγεύουν, κ' ἔπειτα πάργουν
τὸ παλικάρι καὶ φεύγουν!

« Πρῶτο φιλί, ἀναστέναξε, δεύτερο τὸν πλανάει,
Τὸ τρίτο τὸ φαρμακεό, τὴ μάνα ἀλγησουνάει »

Τρία φιλιά, και γένηκε τὸ μυστικὸ αὐτὸ θάμψα,
γιατὶ θάμψα εἶνε νὰ λησμονάῃ κανεὶς τὴ μάννα του·
ἀναστέναξε, λέει, ὅτι πρῶτο φιλί. Καὶ πῶς ἡμπο-
ροῦσε νὰ μήν ἀναστέναξῃ, ποῦ τὸν ἐκλόνιζε, κ' ἔ-
φερνε ἔνα τέτοιο χαλασμὸ ὅτη ζωὴ του! Τί ἀγωνία
και τί βάσανο! Ἡ ἀγάπη ποῦ τὸν ἔτρεψε ώς τώρα
ἐσπαρταροῦσε ὅτα σωθικά του οἱ ὄρκοι τὸν ἔτρωγανε.
"Ολα του κάνου ὅμως!" Ερχεται ἔνα δεύτερο μα-
γειρμένο φιλί και ναρκόνει ὅλα τὰ παρθενικὰ ἐκείνα

αἰσθήματα, καὶ χύνει μέσα του μὰ καινούργια λαχτάρα ποῦ ἔλαχισται τὸ γοῦ του. Τώρα ἀγαπῶς είπειν τὴν μάγιστρα του. 'Ο ἄρρωστος ψυχομαχοῦσσε μέσ' ἐτὴν καρδιά του, ὡσοῦ ποῦ ἥλθε τὸ τρίτο φίλημα καὶ ἀπλωσε ἔνα κρύο σάβανο ἀπάνω ἐτὴν ἀποθαμένη ἀγάπη τῆς πρώτης ζωῆς του.

Φαρμακερὸς φίλημα, κι' ἀς μὴν ἥτανε καὶ πικρό.

Τό τραγουδί δέν μας λέει τίποτε για τές καινούργιες χαρές, ή και λύπες, που τὸν ὑπόδεχτηκανε μέσ' τὸ ξενιτεμένο σπιτικό του. Αὐτή εἶναι ἄλλη ὑπόθεσι, ἄλλο δρᾶμα, ἵσως τὸ διοι δρᾶμα ξαναρχῆσ· γιατί ἔτσι γυρίζει ὁ κόσμος!

Ἐκεῖνο ποῦ θεὸς ἐναντίον τῆς πηγῆς ὁ πουντής τὸ εἶπε, καὶ τὸ εἶπε γχωρίς ν' ἀφῆσῃ τίποτε ἔξω. Τὸ δράμα εἶναι τέλειο. Για χάριν τῆς μάννας καὶ τῆς ἀγάπης της, ποῦ δὲν ἔχει ὄρια, η πρώτη πρᾶξη παίρνει 16 στίχους. Ἡ δεύτερη δυό, καὶ οἱ δύο αὐτοὶ στίχοι σημάζουν δώδεκα γράμματα. Η τελευταῖς τρεῖς πράξεις εἶναι τὰ τρία φίλια, μὲ μιὰ λέξη ή καθημειά, μα τί λέξη! Ἐργούνται η μιὰ κατόπι τῆς ἀλλήλης σὺν κύματα καὶ σοῦ πλημμυρίζουν τὰ σωθικά

« Πρῶτο φιλί, ἀναστέναξε, δεύτερο, τὸν πλανάει,
τὸ τρίτο τὸ φαρμακερό, τὴν μάνην ἀλγησμούναει ».

Ν' ἀγάπασσον τὰ κόκκαλά σου, ἀγνώριστε φάλτη,
ὅπου κι' ἂν εἴνε θαμμένα! Δέν ξέρουμε τὸν τάφο σου,
μηδὲ τὸνομά σου, ξέρουμε δύμως τὸ ἀθάνατο αὐτὸ^ν
καλλιτέχνημά σου, καὶ μὲ τρυφερή καὶ συγκινημένη
καρδία σου θέτομε ἐν στεφάνῃ μέσσα· τὸν Μαυ-
σωλεῖο πούνε γεμάτο Κενοτάφια σὰν τὸ δικό σου.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ο ΚΑΛΛΩΠΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Τὴν συνάντησιν ὁρθῆς σκέψεως ἐν συγχρόνῳ ἐλληνικῇ ἐφημερίδι ἐγώ τούλαχιστον ἀπὸ πολλοῦ ἥρχισα νὰ θεωρῶ χρήσιμά τι λίαν δυσεύρετον, διὰ νὰ μήν τις ἐπιδιόπλοιαν κάνει. Διὰ τοῦτο ἔξαιρετικῶς περιέργον κ' εὐφρόσυνον ἥτο τὸ συναίσθημα ὅπερ ἐδοκίμασα μίαν τῶν ἡμερῶν αὐτῶν, ὅτε ἀνοίξας πρωΐην τι φύλλον εἶρον παραδέξως μεταξὺ τῶν εἰ δή σε εων αὐτοῦ καὶ τα ἐπόμενα, ἀτίνας ἀντιγράφω πιστῶς διὰ τὸ πρωτότυπον τοῦ πράγματος: «Καὶ μία καλλιτεχνικὴ παρατήρησις. Καλὰ καὶ ὠραῖα ὅσα γίνονται εἰς τὸ Θησεῖον καὶ τὸν πέριττον χῶρον διευθετούμενον, ἔστω καὶ ἄγει φροντίδος περὶ διατηρήσεως τῆς ἀρχαιολογικῆς τοπογραφίας, τούθῳ ὅπερ δὲν φαίνεται εὐχερέστη δῆλον δὲ τῆρχισε καὶ ἡ ἐμφύτευσις, ἀλλ' εἰς τοιαῦτα parcs σῆμαρον δὲν ἐφαρμόζεται σχέδιον κανονικῆς διαμοιράσσεως καὶ διαχωρισμοῦ μὲν εὐθείας γραμμάς, ἐπειδὴ αὐτὰ δυστέρεστον ἐμποιοῦν ἐντύπωσιν, μάλιστα εἰς ἐπικαλινή ἀνώμαλα ἐδάφη προτιμᾶται δὲ παντοῦ τὸ σύστημα τῆς ἀνίσου καὶ ποικιλομόρφου διανομῆς καὶ τῶν κυρτῶν ἡ καμπύλων γραμμῶν. Εἰς τὸν χῶρον τῶν Ὀλυμπίων ἡ εὐθυγραμμία τῶν φυτοφόρων διαιρέσεων μονογονούν ἀσχημίζει, ἐνῷ ἂν ἡσαν καμπύλαι αἱ δίοδοι θὰ ἥτο μεγαλειτέρα ἡ χάρις». Ή αἰγαληρὰ λογικότης τῶν στίχων τούτων νομίζω ὅτι θὰ ἥδυνατο νὰ ἔξορύξῃ ὁ φθαλαμούς εύρισκω ὅμως ἐν τούτοις καὶ εἰς αὐτοὺς ἐν μέρᾳ ἐλάττωμα, ὅτι εἶναι πολὺ σύντομοι, ἀφο-

ρώσις δ' ἐν μόνον μερίος τῶν συτελούμενών καὶ σχεδίαζουμένων ἐν τῇ πόλει τῆρων, τῶν ὅπσιών σκοπὸς εἶναι, καθ' ἄντας ισχυρίζονται οἱ δράσται αὐτῶν, ὃ καλλιλαπισμὸς ταῦτης. Τὸ ἐπ' ἔμοι, φρονῶ ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀξίον πολὺ εὑρυτέρου λόγου καὶ πολὺ μείζονος προσσωγῆς, διότι ὁ οὔτως ἐπικληθεὶς καλ λω πι-
σμὸς εἰς αὐτὸς ἡρχήσειν ἀφ' ικανοῦ γὰρ λαμβάνῃ τροπήν καὶ διαστάσεις ἀληθιῶς ἀνησυχαστικάς, ἀπειλεῖ δὲ νὰ καταστῇ πληγὴ ἀγνώστου εἰς τὰς Γραφὰς εἴδους, ής χειροτέραν διὰ τὰς συγχρόνους Ἀθήνας ἀλληγορεῖς.

Πράγματι, ἀρκεῖ ἀπλῶς καὶ μόνον νὰ περιέλθῃ τις τὴν πόλιν σήμερον διὰ ν' ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ ὄψις αὐτῆς οὐσιωδῶς μετεβλήθη πολλαχοῦ, παροδικὸν δὲ βλέμμα να φίψῃ καὶ ἐπὶ τῶν ἐφημερίδων διὰ νὰ ἰδῃ ἀλλεπαλλήλους διασταυρώσεις εἰδήσεων περὶ ἐπισήμων σκέψεων καὶ συμβουλίων καὶ πρᾶξεων καὶ διαβημάτων καὶ ἔργασίας συνεχοῦς, δι' ἣς ἡ μεταβολὴ αὕτη καὶ νὰ ἔχαιρολοι θήσῃ καὶ νὰ ἐπεκταθῇ. Ἐκ πάντων τούτων ἀξιδήλως καταφαίνεται ὅτι οἱ πολλαπλοὶ ἄρχοντες τῆς πρωτεύουσης, εἴτε δημοσιοί εἴτε δημόσιοι, — βεβαιωθῆτε δὲ ὅτι ἡ διαφορά μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἄλλην ἔποιν δὲν ἐκτείνεται πέραν τῆς καταλήξεως —, δεν ἀρέσκονται πλέον τὸ παράπαν εἰς τὴν τωρινὴν κατάστασίν της, ἐπειθύμησαν δὲ σοθαρῶς νὰ βελτιώσουν βαθμηδὸν ταῦτην. Καὶ τὴν μὲν τωρινὴν κατάστασιν τῆς

πόλεως δύσκολον βεβαίως θὰ ἦτο νὰ εὐρεθῇ τις νὰ ὑπερασπισθῇ, συνεπῶς δὲ γὰ κατακρίνη τὴν ἀγαθότητα τῆς προθέσεως τῶν ἀρχόντων. Ἀλλὰ περὶ τῶν τρέπων καθ' οὓς ἐπιδιώκεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς προθέσεως ταύτης καὶ τῆς ὁδοῦ ἣν πρέπει ν' ἀκολουθήσῃ εἰς τὸ μέλλον πλεῖστα ἀναμφιδόλως θὰ ἥδυναντο ἐξ ἀπολύτου ἀνάγκης γὰ λεγθῶσι. Τὴν ἀγαθότητα τῆς προθέσεως παντὸς ἴατροῦ ἀναλαμβάνοντας τὴν θεραπείαν ἀσθενοῦς τινος, ἐκτὸς σπανιωτάτων ἔξαιρέσεων, δυσκόλως βεβαίως ἐπίσης θὰ ἥδυνατο νὰ θιαμφισθῆται τις ἀλλ' ἂν ἐκ τῆς ἀδεξιότητος τοῦ Ἀσκητικάδου ὁ ἀσθενῆς παραμορφωθῇ ἢ ἀπούληγη, νομίζω ὅτι οὐχ ἡττον δυσκόλως θὰ ἥδυνατο νὰ προσάληγῃ εἰς δικαιολόγησιν τῆς ἀμαθείας του ὁ ἐνδιαφερόμενος τὴν διακασή αὐτοῦ ἐπίθυμιαν τοῦ νὰ θεραπεύσῃ τὸν πελάτην. Δυστυχῶς δὲ διὰ τοὺς ἀναλαβόντας τὸ θεραπευτικόν μα τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πόλεως, ὡς ἀποδείξεις τῆς ἐπιδεξιότητος αὐτῶν πρὸς τὸ ἔργον πρόκεινται μόνα τὰ κατά τε τὴν ἐγχαλιώσιν τοῦ Διαδόχου, τὴν είκοσιπενταετῷδα τοῦ Βασιλέως ἢ τὰς προσφάτους ἡγεμονικὰς ὑποδοχὰς τελεσθέντα, τοῦ σεμνοῦ ἐκκλησιῶν τῆς Καπνικαρέας ἢ ἄνευ οὐδενὸς ἀποχρώντος λόγου γελωτοποίησις, αἱ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν διαπραττόμεναι τερατώδεις ιεροσυλίαι ἢ τοῦ παρὰ τὸν Ἄλισσὸν θαυμασίου πεδίου ἢ πεζοτάτη διευθέτησις.

Καὶ τῆς μὲν καθ' ὠρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἐνίαυτοῦ ἡ ἄριν ὠρισμένων γεγονότων ιδρύσεως ἀψίδων καὶ δελτίκων καὶ ἄλλων τοιούτων μωριῶν καὶ κωμικο-ήτων τὸ κακὸν δὲν εἶναι καὶ πολὺ μέγα, λαμβανο-ένου ὑπ' ὅψιν τοῦ προσωρινοῦ καὶ ἐφημέρου αὐτῶν· ἀλλὰ προκειμένου περὶ ἕργων προσφανῶς διαρκέστερον· οἱ σοθαρώτερον γαρακτήρων ἐχόντων ἡ μετ' ἐλαφρᾶς υπειδήσεως ἐπιχείρησις αὐτῶν ἐλέγχει αὐτὸ τοῦτο ὃν ὑψηλὸν βαθύμον τῆς ήμιβαρβαρότητος εἰς ἣν δια-ελούμεν ἔμικτος εἰσέτι. Οἱ ἀναλαμβάνοντες ταῦτα ἔν τοιούτων ἔπειτε νὰ λησμονῶσι ποτὲ τὴν ἐξαιρετικὴν ση-μασίαν τοῦ ὄντος ὅπερ φέρει ἡ πόλις, ἡ περὶ τῆς διοικήσεως καὶ τῆς μορφῆς τῆς ὄποιας μέριμνα τοῖς κνετέθη, οὐδὲ ὅτι ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῆς, ἡτις εἶναι σπαρ-μένη μὲ ἀπαράμιλλα λείψανα τῆς ἄλλοτε ἀκμῆς της, κατέκει φυλὴ ἡτις τὴν αἰσθησιν τοῦ ὥραίου ἔσχεν εἰς τοιούτο σημεῖον ἀνεπυτυγμένην ὅσον οὐδε-μίᾳ ἄλλη ἐπὶ τοῦ κόσμου ἀπὸ καταβολῆς αὐτοῦ, οὐδὲ τὸ ὅλως ιδιάζον τῶν τυχῶν δι' ἄς εἶναι ἐν πάσῃ πε-ριπτώσει προωρισμένη καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Ἀλλ' οἱ ἄνευ οὐδενὸς γενικοῦ προδιαγεγραμμένου σχεδίου δηθίειν ἔξωραίσμοι, αἱ κατακρημνίσεις σπουδαιοτάτης σημασίας ἴστορικῶν μνημείων πρὸς ἀνάδειξιν τάχα ἄλλων, αἱ χυδαῖαι κατὰ τὸ δοκοῦν διευθετήσεις πε-ριφήμων ἴστορικῶν χώρων ἄνευ τῆς ἐλαχιστῆς προ-σοχῆς εἴτε εἰς τὴν γραφικότητα αὐτῶν εἴτε εἰς τὴν ἀρχαιολογικὴν τεπογραφίαν των, αἱ δημιουργίαι γε-λοίων εὐθυγραμμημένων πτωχαλαζονικῶν πάρκων κατὰ τὰ ὑποδείγματα ἐπαρχιακῶν εὑρωπαϊκῶν πό-λεων δεκάτης τάξεως, ἡ ἀπόλυτος εἰς τὴν ιδιωτικὴν ἐργασίαν παρεχομένη ἐλευθερία νὰ διαπράτη σιανδή-ποτε κατὰ τῆς εὐμορφίας τῆς πόλεως ἀσχημοσύνην, αἱ ἀνὰ πᾶν βῆμα ἀπαντώμεναι, εἴτε ἀνέκαθεν ὑπάρχου-σαι εἴτε νῦν συντελούμεναι, πρὸς τὴν κοινότεραν κα-λαιμοθησίαν ὑθρεῖς καὶ βδελυγμάται, τί ἄλλο ἀποδει-

Προσφανῶς ὅμως καιρὸς εἶνε ὑποθέτω ν' ἀνακο-
πῆ ὅλιγον ή τοιαύτη ἐξωραϊστική ὄρεξις τῶν
ἀρμοδίων, νὰ ὑποδειχθῇ δὲ αὐτοῖς καταληλώς ὅτι
ὅ καλλιωπισμὸς τῶν Ἀθηνῶν δὲν εἴνε
τι οὔτε τόσον εὔκολον οὔτε τόσον ἀπλοῦν ὅσσον φαί-
νεται νὰ νομίζουν. Εἶνε ζήτημα σοθαρώτατον, τὸ
σοθαρώτερον πιθανῶς πάντων, ὅπερ πρέπει ἐπὶ μα-
κρὸν νὰ μελετηθῇ, καὶ νὰ ἐρευνηθῇ ὡφὲ ὅλας αὐτοῦ
τας ἐπόψεις, καὶ νὰ προκληθῇ ἡ ἐπ' αὐτοῦ γνώ-
μη ὅλων τῶν δικαιουμένων νὰ ἔχουν ψήφον, καὶ
νὰ ὀριμάσῃ. Καὶ τὴν ἀξίωσιν μὲν νὰ συμβάλουν εἰς
πάντα ταῦτα δὲν ἔχουν αἱ ὅλιγαι αὐτοὶ γραμματί-
ευχῆς ἔργον ὅμως θὰ ἥτο ἀναμφισβέλως, καὶ ίκανη
φιλοδοξία δὲν αὐτάς, ἀντὶ ἥδυναντο νὰ χρησιμεύσουν ὡς
ἀφορμὴ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ζητήματος καὶ ὡς ἐν-
δόσιμων εἰς τοὺς κ. κ. καλλιωπιστὰς καὶ ἔξωραΐστας
νὰ μετριάσουν ὅλιγον τὸν ζηλόν των καὶ ἐννοήσουν
ὅτι καλὸν θὰ ἥτο νὰ περιορίσουν κάπως τὴν σπου-
δὴν αὐτῶν. Καλλίτερον δὲ τοσοῦ ἀκόμη θὰ ἥτο ἀν
κατέλειπον ἐντελῶς τὸ ἔργον, οὐτινος φιλοτίμως ὁ-
ρέγονται νὰ γίνουν πρόδρομοι, εἰς ἄλλους, καὶ οἱ
μὲν κ. κ. δήμαρχοι ἀρκεσθοῦν εἰς τὴν εὐσυνέδητον
ἀπαλλαγὴν της ἀπὸ τῶν κατακλυζουσῶν αὐτὴν παν-
τοίων ρύπων, οἱ κ. κ. ὑπουργοὶ εἰς τὴν κάπως
πιστοτέραν ἐπαλήρωσιν τῶν πολειτικῶν αὐτῶν γρεῶν,
καὶ οἱ πανταχόθεν συρρεύσαντες κ. κ. μηχανικοὶ εἰς
τὴν κατασκευὴν ὅδῶν, γεφυρῶν, λιμένων καὶ ἄλλων
τοιούτων χρησίμων ἔργων, ὡν ἔχει ἔμεσον ἀνάγκην
ὅ τόπος, ἀναμείνουν δὲ ἐν ἡσυχίᾳ νὰ ἔλθῃ καμμια
μέλλουσα γενεά, ἣτις νὰ ἔργη εἰς τας φλέδνας της
ὅλιγω περισσοτέρας ράνιδας ἐκ τῆς πρὸ τὸ καλὸν
λατρείας τῶν ἀθηνάτων προγόνων, καὶ ἣτις ν' ἀνα-
λάβῃ νὰ δημιουργήσῃ ἐκ γέου τὴν πόλιν ταύτην,
ἥ ὅποια ὡφεῖλε καὶ πρὸς τὴν ιστορίαν της καὶ πρὸς
τὴν περιβάλλουσαν αὐτὴν αἰωνίαν φύσιν ἀίποτε να
εἴνε, — καλλιτέχνημα ἀνθρώπινων, ἔξαστραπάτον ὑπὸ
τὸν θεῖον οὐρανὸν της.